

HETI JELENTÉS – 48/52



KIEMELT MAKRONÓM ELEMZÉSEK – 48. HÉT

Háború, szankciók, hadiipar

1

Az EU belenyúlna a fegyvergyártók exportjába – [Teljes cikk](#)

Az USA a fegyverszállításaiban előnyben részesíti Izraelt, miközben az EU sem tudta teljesíteni az Ukrajnának tett ígéretét a tűzérési lövedékek szállításáról. A változást Zelenszkij elnök is érzi, aki szerint a közel-keleti konfliktus miatt csökkent a lövedékek áramlása Ukrajnába, ami negatívan érinti az ellenoffenzívát. Josep Borrell, az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője szerint az európai hadiipar képes lenne a megígért mennyiség legyártására, de a harmadik országok felé irányuló export csökkenti az Ukrajnának fenntartott kapacitásokat. Borrell most arra szólította fel a vállalatokat, hogy az Ukrajnába szánt szállításokat részesítsék előnyben.

Címkék: [fegyvergyártás](#) | [fegyverszállítás](#) | [Josep Borrell](#) | [ukrajnai háború](#)

Háború Gázában: a konfliktus gyökerei – [Teljes cikk](#)

Közel 130 év folyamatos háborúskodás előzte meg a Hamász borzalmas októberi terrortámadását. Kétrészes cikkünk első felében azt mutatjuk be, hogy a mai konfliktus Nagy-Britannia első világháborús szerepében gyökerezik. Ez időben a britek többek között Indián keresztül tudták megerősíteni a birodalmi befolyásukat, és az Oszmán Birodalom kiemelten fontos volt a geopolitikai stratégiájukban, különösen a Szezei-csatorna miatt. A britek és a franciák az araboknak nyújtandó területi ígéretekkel és támogatással próbálták meggyengíteni a központi hatalmakat. A Sykes–Picot paktum, amely a Közel-Keletet brit és francia érdekszférákra osztotta fel, később komoly problémákat okozott a térségben, és a mai napig hatással van a geopolitikai viszonyokra.

Címkék: [brit hadsereg](#) | [Egyesült Királyság](#) | [Izrael](#) | [Közel-Kelet](#) | [tanít a történelem](#) | [Törökország](#)

Jöttünk, láttunk, veszítettünk: elemzés az Oroszország elleni szankciókról – [Teljes cikk](#)

Az Oroszországgal szembeni szankciók a nyersanyagimport-tilalomtól indulva a banki szolgáltatásokon keresztül az áruvásárlásokig számtalan területre kiterjednek. Moszkva többek között mosodaországokkal, szellemflottával és szürkezónás cégekkel igyekszik kikerülni a nyugati szankciókat, egyelőre sikeresen, de nagy ráfordítások árán. Bár gazdasági károkat ugyan okoznak, sem az orosz külpolitika, sem a katonai akciók megváltoztatását eddig nem eredményezték.

Címkék: [Európai Unió](#) | [orosz–ukrán háború](#) | [Oroszország](#) | [szankciók](#)

Csatlakozási csetepaté: Ukrajna KAPja, Ukrajna marja – [Teljes cikk](#)

A Német Gazdaszövetség (DBV) elnöke, Joachim Rukwied szerint Ukrajna EU-csatlakozása az európai családi gazdálkodásra és a közös agrárpolitikára (KAP) nézve is végzetes lenne a jelenlegi szabályozás mellett. Kijev érvei szerint az EU-csatlakozás erősítené az unió agrárszektorát, azonban Ukrajna mezőgazdasági nagyhatalomként túl nagy részesedést kapna a KAP keretéből, ami az EU jelenlegi mezőgazdasági nagy és kisebb termelőit egyaránt hátrányosan érintené.

Címkék: [EU-s közös agrárpolitika](#) | [KAP](#) | [ukrán mezőgazdaság](#)

Franciaország meghátrál az ukrán lőszeracsatában – [Teljes cikk](#)

Emmanuel Macron elnök nagy nehezen beleegyezett a külföldi tűzérési lövedékek beszerzésébe az Ukrajnának tett ígéret teljesítésének érdekében, miután az EU nem tudta legyártani a megígért egymillió darabot, amely egyben az uniós hadiipart is erősítette volna. Thierry Breton, az EB belső piacért felelős biztos az javasolta, hogy az EU tagállamai kötelezzék saját hadiipari vállalataikat arra, hogy elsősorban Ukrajnának termeljenek, megváltoztatva a külföldi megrendelések mennyiségét és határidejét.

Címkék: [csőd](#) | [Emmanuel Macron](#) | [fegyverszállítás](#) | [hadiipar](#) | [ukrajnai háború](#)

Geopolitika és világgazdaság

2

A középhatalmak máshogy látják az ukrajnai konfliktust, mint ahogy azt a Nyugat szeretné – [Teljes cikk](#)

A globális dél középhatalmai nem siettek oldalt választani az orosz–ukrán háború kapcsán, és országaik társadalmában jól rezonál az orosz propaganda. Ennek az orosz nyersanyagbefolyáson felül három fő oka van. Először is a globális dél nem érzi a sajátjának ezt a háborút, még ha Európa globális ügyet is próbál belőle csinálni. Másodszor ezen államok többsége sértettnek érzi magát, mivel olyan ügyekből hagyja ki őket a Nyugat, amelyek számukra is fontosak. Harmadszor pedig több középhatalom szerint Kína és Oroszország olyan hézagokat töltenek be a világpolitikában, amelyek pont a meggondolatlan nyugati politikák eredményeként jöttek létre.

Címkék: [BRICS](#) | [globális dél](#) | [Kína](#) | [Oroszország](#) | [ukrajnai háború](#)

Az Európai Bizottság szerint az euróövezet elkerülheti a recessziót – [Teljes cikk](#)

Az Európai Bizottság legfrissebb előrejelzésében az euróövezetben 0,2 százalékos növekedést vár a negyedik negyedévben, az év egészére pedig 0,6 százalékos bővüléssel számolnak. Bár Németország is elkerülheti a recessziót, az unió legnagyobb gazdaságaiban az adósságcsökkentés megtorpan: Olaszországban a következő két évben ismét 140 százalék fölé emelkedhet a GDP-arányos államadósság, Franciaországban pedig 2025-ben szintén emelkedés várható.

Címkék: [államadósság](#) | [Európai Unió](#) | [gazdasági növekedés](#) | [világgazdaság](#)

Francia sakkjátszma Észak-Afrikában – [Teljes cikk](#)

A fokozódó feszültség a francia–marokkói kapcsolatokban tetten érhető a marokkói földrengés után felajánlott francia segély elutasításában és a marokkói nagykövetség hosszú ideig tartó nagykövet nélküli állapotában is. Franciaország gazdaságilag jelentősen profitált Marokkó fejlődéséből, de a diplomáciai viszonyok romlása, különösen a vízumkorlátozások és az Európai Parlament korrupciós botránya miatt, aggodalomra ad okot. A nyugat-szaharai régió feletti vita tovább bonyolítja a helyzetet, amit Franciaország hagyományosan Marokkó oldalán támogatott, de az Algériával való kapcsolatuk miatt kényes egyensúlyozásra kényszerülnek. A jelenlegi trendek alapján Franciaország valószínűleg Marokkó mellett foglal állást, tekintve az Algériával szembeni egyre növekvő kihívásokat és a marokkói kapcsolatok gazdasági, illetve stratégiai jelentőségét.

Címkék: [Algéria](#) | [Emmanuel Macron](#) | [francia külpolitika](#) | [Franciaország](#) | [Közel-Kelet](#) | [Marokkó](#)

Új konfliktusokat szülhet Erdoğan látogatása Németországban – [Teljes cikk](#)

A Törökország és Németország közötti kapcsolatok mély történelmi kötelékeken alapulnak, beleértve a jelentős török diaszpórát Németországban, amely gazdasági és kulturális hidat képez a két állam között. Ugyanakkor a politikai feszültségek – mint például az izraeli–palesztin konfliktus és az emberi jogi kérdések – most még inkább nehezítik a két ország közötti együttműködést. Ennek ellenére a török–német kapcsolatok stratégiai jelentőségük mindkét fél számára, mivel közös érdekek és kölcsönös függőség határozza meg a jövőbeli viszonyukat.

Címkék: [Németország](#) | [Olaf Scholz](#) | [Recep Tayyip Erdogan](#) | [Törökország](#)

Olcsón lehet jüanban kölcsönt felvenni, így átalakulhat a globális kötvénypiac – [Teljes cikk](#)

Kínán kívül a világban mindenhol megugrottak a finanszírozási költségek, így a globális vállalatok, kihasználva az alacsonyabb jüankamatlábakat, nagy összegű kölcsönöket vesznek fel kínai bankoktól, amelyek rekordmennyiségű jüanban denominált kötvényt bocsátanak ki. A legjobban most az úgynevezett panda- és a dim sum-kötvények mennek, aminek köszönhetően kínai bankok és vállalatok soha nem látott mennyiségű készpénzt gyűjtenek. Az olcsó jüan a második legnagyobb kereskedelmi finanszírozási valutává katapultálta Kínát, és ezzel új lendületet adott a jüan nemzetközi fizetőeszközzé történő emelésében.

Címkék: [hitelfelvétel](#) | [jüan](#) | [Kína](#) | [kölcsön](#) | [kötvény](#)

Az orosz Távol-Kelet új gazdára lel? – [Teljes cikk](#)

Moszkva függősége Pekingtől az orosz–ukrán háború miatt tovább mélyült, miközben Kína egyértelműen hasznot húz az olcsó orosz erőforrásokból, és meg akarja akadályozni partnere vereségét. Minden eshetőséget figyelembe véve a reális forgatókönyvek között szerepel az orosz állam sikere, összeomlása és gyengülése is. Az első forgatókönyv esetében már egy Észak-Korea stílusú Moszkva a jelenlegi háborút elkönyvelve felkészül egy második meghódítási kísérletre, ami már teljes Ukrajnát érinti. A második – valószínűtlen – scenárió esetén Oroszország összeomlik, ami Peking saját érdekében történő beavatkozását jelentené. A legvalószínűbb kimenetelt egy legyengült, de ugyancsak Kína által segített ország fennmaradása jelentené, amit Peking úgy az ENSZ BT-ben, mint más geopolitikai eseményeknél is ki tud használni.

Címkék: [Kína](#) | [orosz–ukrán háború](#) | [Oroszország](#) | [Távol-Kelet](#)

Jeffrey Sachs az Eurázsia Fórumon: a világ nem amerikai vezetést, hanem amerikai együttműködést vár – [Teljes cikk](#)

Az MNB által rendezett kétnapos Eurázsia Fórum második napja szakmai programjának zárásaként videóhívásban Jeffrey Sachs sztárközgazdász, a Columbia Egyetem Center for Sustainable Development igazgatója és Ugródsy Márton, a Miniszterelnöki Kabinetiroda helyettes államtitkára beszélgetett. Ennek során szóba került, hogy a kizárólagos, USA dominálta világrend már a múlté, és egy multipoláris világrend felé haladunk. A közgazdászprofesszor azt is kiemelte, hogy a magyar kormány ebben az átalakuló világban a józanság hangját képviseli.

Címkék: [Eurázsia Fórum](#) | [Európai Unió](#) | [Jeffrey Sachs](#) | [Magyarország](#) | [Oroszország](#)

Letarolhatják a fejlett világ ingatlanpiacát a pénzügyi óriásvállalatok? – [Teljes cikk](#)

Egyre több pénzügyi óriásvállalat kezdte növelni az utóbbi időben a részesedését a fejlett világ ingatlanpiacain, főként mivel tömegesen vásárolják fel az amerikai családi házakat. 2022-ben a vállalati befektetők az összes amerikai ház 22 százalékát vették meg, ez az arány 2023 első negyedévében már 25 százalék felett volt. A spekuláció hatására az árak az egekbe szöktek, egy tipikus amerikai vásárló számára 2022-ben a jegyzett házak kevesebb mint negyede tekinthető megfizethetőnek. Felmerül az a veszély, hogy e cégek a jövőben letarolhatják az ingatlanpiacot, ezáltal mérsékelve a magántulajdon jogát, ahogyan a vagyonteremtés lehetőségét is.

Címkék: [ház](#) / [ingatlanárak](#) / [lakásárak](#) / [óriásvállalatok](#) / [pénzügyi szektor](#)

Atomhatalomnak lenni vagy nem lenni, ez itt a kérdés – [Teljes cikk](#)

Irán a nukleáris technológia elsajátítását tekintve kitartásról és elszántságról tett tanúbizonyságot. Egy atomfegyverrel rendelkező Teherán azonban tovább ronthatja a Közel-Kelet stabilitását. Habár Irán még mindig óvatos, az amerikai kongresszus jelentése szerint már egy-másfél hét alatt képes lehet az urán fegyverminőségűre dúsítására, és ha úgy dönt, egy éven belül nukleáris fegyvert birtokolhat. Ugyan van rá esély, hogy az ország nukleáris programja békés, a regionális rivalizálása és a ballisztikusrakéta-programja mégis más képet mutat.

Címkék: [atomhatalom](#) / [Irán](#) / [Közel-Kelet](#) / [nukleáris fegyverek](#) / [USA](#)

Németország még nem érte el az „adósságfékkrisis” csúcspontját, de már nagy árat kell fizetnie – [Teljes cikk](#)

Az alkotmánybíróság döntése, amely a német kormányt közel 60 milliárd eurós költségvetési kiadás törlesztésére kényszerítette, mélyen megrázta a német gazdaságot, bizonytalanságot okozva a költségvetésben, a beruházásokban és az adósságban. Ennek következtében a kormány kénytelen volt felülvizsgálni a költségvetési politikáját és megfontolni az „adósságfék” felfüggesztését, de a gazdasági károk már bekövetkeztek: várhatóan megszorító intézkedéseket kell bevezetni, amelyek kedvezőtlenül befolyásolják a növekedést és a befektetéseket.

Címkék: [adósságfékkrisis](#) / [Christian Lindner](#) / [költségvetés](#) / [német gazdaság](#) / [Németország](#)

Társadalom és technológia

3

A modern technológia a jövő mezőgazdaságának kulcsa – [Teljes cikk](#)

Jelentős változást hozhat a mezőgazdaságban a mesterséges intelligencia (MI) alkalmazása, az önvezető traktoroktól kezdve a precíziós gazdálkodási technikákig terjedő innovációk nemcsak a termelést, hanem a globális élelmiszer-biztonságot is javíthatják. A fenntartható élelmiszer-termelést segítheti, a munkaerőhiányt pedig csökkentheti a precíziós gazdálkodás. Azonban ez csak akkor működhet, ha hangsúlyt fektetnek a biztonságra és megfizethetők az eszközök.

Címkék: [agrártechnológia](#) / [drón](#) / [mezőgazdaság](#) / [precíziós gazdálkodás](#) / [technológia](#)

Egyetlen ábrán a világ legnagyobb chipgyártói – [Teljes cikk](#)

Bevétel alapján mutatjuk a chipipar bálnáit: kilenc ázsiai mellett mindössze egy amerikai cég élvezi a globális torta legnagyobb szeleteinek az ízét. A legnagyobbak között is óriás az Apple-nek és az Nvidiának egyaránt beszállító tajvani TSMC, ami a teljes iparág bevételének a 60 százalékáért felel. Második helyen a dél-koreai Samsung áll, 3,5 milliárd dolláros bevétellel. Az amerikaiaknak a bronzérem jutott 1,84 milliárd dolláros bevétellel, mégpedig a GlobalFoundries képében.

Címkék: [chipgyártás](#) / [chipháborúk](#) / [GlobalFoundries](#) / [infografika](#) / [Samsung](#) / [TSMC](#) / [Visual Capitalist](#)

A jövőt a zöldenergia jelenti, de egyelőre szükség lesz a gázerőművekre is – [Teljes cikk](#)

Az energiagazdálkodásban kulcsszerepe lehet a tárolásnak. A rövid távú akkumulátoros energiatárolás már szépen fejlődik, de a hosszú távú tárolási megoldások még mindig költségesek vagy fejlesztés alatt állnak. A közműszolgáltatók azonban elvetik a gáztermelő kapacitásaik bővítésére vonatkozó terveiket, mivel az akkumulátoros tárolás technológiája ezt lehetővé teszi. A gázerőművek – mint kiegészítő energiaforrások – továbbra is kulcsfontosságú szerepet fognak játszani az energiaellátás biztonságának garantálásában, még akkor is, ha egyre inkább a megújuló energiaforrásokra helyeződik a hangsúly.

Címkék: [akkumulátor](#) / [energiabiztonság](#) / [energiatárolók](#) / [erőművek](#) / [napenergia](#) / [szélenergia](#)

Hazai helyzetjelentés

4

Megoldások a válság okozta csapdahelyzetekre – [Teljes cikk](#)

Lóga Máté, a Gazdaságfejlesztési Minisztérium gazdaságfejlesztésért és nemzeti pénzügyi szolgáltatásokért felelős államtitkára az MBH Makronóm Makroverzum konferencián megtartott előadásában az elmúlt nehéz gazdasági időszakból eredő mai kihívásokról és az onnan kivezető stratégiáról beszélt. A magyar gazdaságpolitikának három csapdahelyzetet kell kezelnie. Az energiacsapda rendeződik, a fogyasztási csapda pedig a rekordalacsony munkanélküliségnek és az infláció visszaszorításának köszönhetően szintén jó úton halad. A magas kamatszint a vállalatok beruházásait és a kapacitások bővítését is visszafogja, ezek ellensúlyozására hivatott a Széchenyi Kártya Max, valamint a Baross Gábor Hitel- és Tőkeprogram is.

Címkék: [energia](#) / [kitörési pontok](#) / [Lóga Máté](#) / [Makroverzum](#)

Makroverzum: ezek a magyar gazdaság technológiai kitörési pontjai – [Teljes cikk](#)

Az MBH Bank Makronóm Makroverzum konferenciája elsősorban a magyar gazdaságstratégia legfontosabb céljai mellett hazánk technológiai kitörési pontjait is megismertették a résztvevők. A program egyik kerekasztal-beszélgetése a magyarországi innovációs ökoszisztéma eredményeire és kihívásaira összpontosított. A fejlődéshez megfelelő stratégiára, transzparenciára és kiszámíthatóságra van szükség a megfelelő humán erőforrás mellett. Ez utóbbiért az egyetemnek költségvetésének megduplázása zajlik. Az egyik alapvető kihívást a megfelelő árú energia jelenti.

Címkék: [kitörési pontok](#) / [konferencia](#) / [Makronóm Intézet](#) / [technológia](#)

Magyarországnak egy gonddal kevesebb: visszavonulót fúj Bulgária – [Teljes cikk](#)

Az Európai Bizottság engedélyezte Bulgáriának, hogy 10 euró/MWh adót vessen ki az ország területén áthaladó orosz gázra, amely ellen – az energiaárak esetleges növekedése miatt – Szerbia és Magyarország is tiltakozott. A bizottság döntése ellenére a bolgár kormány végül kivette a tervezett adóból származó bevételt a 2024-es költségvetésből, ami kétségbe vonja az adó fenntarthatóságát és végrehajthatóságát. A szakértők szerint a vezetékekben áramló gáz eredetének megállapítása nehéz feladat, és az is kérdéses, hogy a Gazprom hajlandó-e befizetni az adót.

Címkék: [adó](#) | [Bulgária](#) | [Gazprom](#) | [Magyarország](#) | [Szerbia](#)

Az energia létkérdés a sikerhez! – [Teljes cikk](#)

Az energiavásárlásra adott szakpolitikai válaszokról, a paksi üzemidő-hosszabbításról, a megújulókról, az energiatárolási tervekről és más ágazati stratégiai kérdésekről tartott informatív előadást Lantos Csaba. Az energiaügyi miniszter a JVSZ Country Ride országos eseménysorozatának kecskeméti állomásán beszélt, ahol ezt követően – szakértők, szakpolitikusok és vállalatvezetők bevonásával – két szakmai kerekasztalban vitatták meg a fenntarthatóság, illetve a kedvező kamatozású zöldfinanszírozás, az ESG-tanúsítás kérdéseit.

Címkék: [energia](#) | [energiabiztonság](#) | [energiafüggőség](#) | [ESG](#) | [JVSZ konferencia](#) | [Magyarország](#)

14,1 százalékkal emelkedtek a keresetek szeptemberben – [Teljes cikk](#)

A keresetek növekedési üteme szeptemberben 14,1 százalékos volt, ennek köszönhetően a reálbérek éves alapú változása visszatért a pozitív tartományba. Ekkorra a keresetek reálértéke átlagosan 1,7 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi – figyelembe véve a 12,2 százalékra mérséklődő inflációt.

Címkék: [emelkedés](#) | [infláció](#) | [keresetek](#) | [KSH](#)

VAN KIÚT AZ EURÓPAI VERSENYKÉPESSÉGI CSAPDÁBÓL?

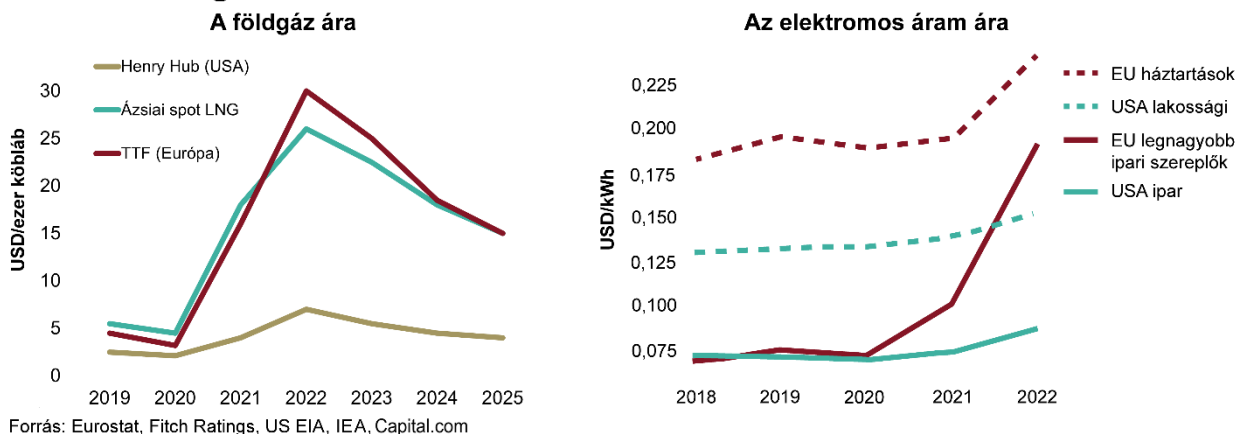
Az európai versenyképességet erőteljesen kikezdték a strukturálisan magas energiaárak (1. ábra), a nagyhatalmi versenytársak iparpolitikái, valamint a blokkosodási folyamatok. Ha ez nem lenne elég, az Európai Unió egyre jobban lemarad a stabil növekedés egyik alapját jelentő kutatás-fejlesztés területén is (2. ábra). Az innováció ösztönzése és a belső piac megerősítése kiutat jelenthet a versenyképességi válságból és segíthet abban, hogy kontinensünk stabilizálja pozícióit a világ gazdaságban.

Nem csak a drágább energia miatt gyengül az európai versenyképesség

Európa versenyképességét egyre nagyobb [kihívások érik](#), miközben az Egyesült Államok és Kína több szempontból is erősödik: az EU mára a globális GDP mintegy 18 százalékát adja, szemben az 1995-ös 27-tel. Az egy főre jutó GDP-növekedésben az USA az elmúlt évtizedben megelőzte Európát, az IKT-szabadalmak pedig, amelyek a kulcsfontosságú feltörekvő piacokon való versenyképesség mutatói, [Kínában ugrásszerűen megnöttek](#), miközben kontinensünk a negyedik helyen kullog. A lemaradás azonban nem jelenti azt, hogy Európának ugyanazt az utat kellene járnia, mint a két nagyhatalomnak: **kontinensünk különleges gazdasági és kulturális összetettsége sajátos megoldást követel**, miközben kihívást jelent az energiaárak instabilitása, a technológiai lemaradás, a nagyhatalmi versenytársak iparpolitikája, valamint az ideológiai blokkosodás, amely veszélyeztetik a piacainkat és az ellátási láncainkat. **A versenytársaink jelenleg sikerebben ültetik át a tudást piacképes termékekbe, miközben földrajzi adottságaik miatt képesek megküzdeni a zöldátállítás buktatóival is.**

A földgáz ára Európában a következő években várhatóan csökkenni fog, de hosszabb távon még mindig [háromszorosa-négyszerese](#) maradhat az amerikai áraknak (1. ábra), és ezt a különbséget csak részben tudná csökkenteni az új, nem orosz gázt szállító (pl. Azerbajdzsán felől érkező) gázvezetékek kiépítése. **Az EU-nak alkalmazkodnia kell a megváltozott gazdasági környezethez.** Erre égető szükség van, ugyanis az energiaigényes iparágakban több mint [10 százalékkal](#) csökkent a termelés az előző év azonos időszakához képest, Németországban pedig a visszaesés mértéke 17 százalék volt az ukrain háború előtti időszakhoz viszonyítva. A zöldátállítás [hosszabb távon](#) enyhíthet a helyzeten, de zöldenergiával termelni technologiaigényes, költséges és szintén a külső függőséget erősítheti, főként [Kína felé](#).

1. ábra: A földgáz és az elektromos áram ára

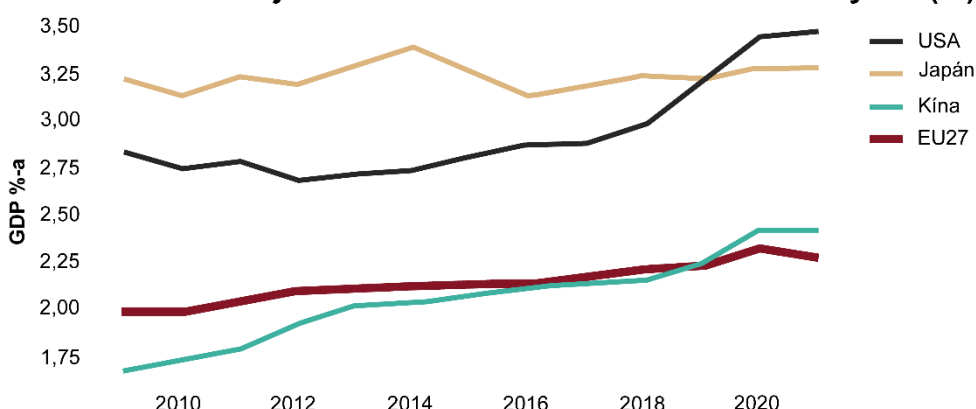


Tovább nehezíti a helyzetet, hogy **az USA és Kína is protekcionista intézkedéseket** vezetett be az élen maradásért. **Az unió ezt a módszert köztudottan nem preferálja**, mivel ezzel hasonló válaszlépéseket szíthat más országokban, ugyanakkor, ha ez lesz az új norma a nemzetközi térben, **nehéz lesz nem ennek megfelelően cselekedni**. Az amerikai inflációcsökkentő törvény (IRA) és a félvezetőgyártás-ösztönző csomag (CHIPS Act) bőséges támogatásai kihívásokat jelentnek az európai digitális és tiszta technológiákkal foglalkozó cégek számára. Az IRA támogatásai továbbá számottevően [csökkentik az amerikai gyártási költségeket](#): az akkumulátorok esetében például akár 30, a napelemeknél pedig akár 60 százalékkal az EU-s termeléshez képest. **Kína versenylőnye a stratégiaileg fontos szektorokat megcélzó iparpolitikájában rejlik**, amelynek köszönhetően mára olyan szintre emelte a saját telekommunikációs, elektromosjármű-, valamint akkumulátoriparát, hogy az akár képes megszorongatni a nagy múltú európai gyártók globális és európai részese-dését is.

A kutatás és fejlesztés támogatásának terén sok tennivalója van az EU-nak

Ahhoz, hogy az unió versenyképes maradjon, újra a tudomány és a technológia élvonalába kell kerülnie, és meg kell növelnie a kutatásra és fejlesztésre (K+F) fordított kiadásait. **Az EU ugyanis mára az utolsó helyre került a fő fejlett gazdaságok között a GDP-arányos K+F-ráfordítások alapján (2. ábra)**. Éppen ezért növelnie kell a K+F-be történő állami és magánberuházásokat, hogy elérje országoként a GDP 3 százalékát kitevő célt. Az európai iparpolitikának arra lenne érdemes törekednie, hogy az állami támogatások továbbra is a versenyen és a nyitott piacon alapuljanak, olyan hatékony szabályokkal, amelyek egyenlő versenyfeltételeket garantálnak és elkerülik a protekcionizmust, illetve a piactorzító hatásokat.

2. ábra: Kutatás-fejlesztési ráfordítások a GDP-hez viszonyítva (%)



Forrás: Eurostat

aránya 7 százalékkal alacsonyabb, mint Észak-Amerikában. Európa az élen jár a zöldtechnológiák átvételében, viszont a tengerentúlhoz képest jelentős lemaradásban van a technológiai befektetések mértékében. **A K+F-befektetéseket tekintve is egyre távol az olló az USA és Európa között**: míg 2017-ben csupán 70 bázispontnyi különbség volt a két fél között, addig ez 2022-re megduplázódott. A támogatások hiánya mellett megfigyelhető, hogy **az európai innovációt jelentősen hátráltatja az EU fragmentáltsága és bonyolult bürokratikus rendszere**.

A tanulmány szerint ezen technológiai deficit ledolgozása 2023-ban 1500 milliárd, míg 2024-ben 1700 milliárd dollárnyi bevételnövekedést eredményezne az európai vállalatok számára. Az innováció legfőbb hátráltató tényezője a **munkaerő-állomány csökkenése**, az orosz–ukrán háború okozta **magas energiaárak**, a gazdasági struktúrák és az ipari összetétel sokszínűsége, a **bonyolult harmonizációs folyamatok**, valamint a szabályozások egységesítésének hiánya.

Az újraiparosítási folyamatnak a méretgazdaságosság vagy az egyes területek meglévő képességei mellett olyan tényezőket is szükséges figyelembe vennie, mint a kiegyensúlyozott regionális

fejlődés, valamint a gazdasági, társadalmi és területi konvergencia előmozdítása. Spanyolország Nemzeti Jövőkutatási és Stratégiai Hivatala által az EU Tanácsában soros spanyol elnökségének készített [átfogó tanulmánya szerint](#) a közös iparpolitika kialakításakor az EU-nak szelektívnek kell lennie, és figyelembe kell vennie a saját erősségeit és gyengeségeit. Nem minden esetben szükséges és kifizetődő ugyanis például egy gyártási folyamat hazatelepítése. Erre példa a nap-elemgyártás, amely jelentős mértékű befektetéseket igényelne alacsony haszonkulcsok mellett. Az EU-nak azon áruk gyártására érdemes összpontosítania, amelyek az alábbi három kritérium közül legalább egynek megfelelnek: már most versenyelőnyben van az EU, van lehetősége az élre törni vele, a gazdasági biztonság szempontjából megfelelő gyártókapacitásra van szükség.

Az egységes piac megerősítése és az agilis tagállami iparpolitikák támogathatják a versenyképességet

Az egységes piac megerősítésének érdekében arra van szükség, hogy az EU racionalizálja a szabályozásokat, egységesítse a szabványokat, felszámolja az átfedéseket és az ellentmondásokat, egyszerűsítse a bürokratikus eljárásokat, biztosítsa a szabályok kiszámíthatóságát és stabilitását, valamint harmonizálja a végrehajtási és irányítási mechanizmusokat. **Az EU-s támogatások hatékonyságának növelése is elengedhetetlen. Azon támogatások célba juttatását, amelyek egyáltalán rendelkezésre állnának számos túlbürokratizált akadály hátráltatja, illetve több esetben politikai alapon is visszatartja a Bizottság a forrásokat.** A támogatások valódi eredményességéhez nagyobb teret szükséges hagyni a tagállamoknak, melyek jobban tudják, hogy mire kellene költeni helyben – ezzel is érvényesítve a [szubszidiaritás elvét](#).

A jelenlegi uniós hozzáállás hosszabb távon a közös piac szétszakadásához is vezethet, ugyanis **csak a tehetősebb tagállamok tudják kihasználni a Bizottság engedményét**, amely szerint a tagállamok az unión kívüli szereplőkkel megegyező összegű támogatásokat biztosíthatnak: a félelmek létjogosultságát Németország és Franciaország példája is igazolja, amelyek együttesen a 2022-ben jóváhagyott 672 milliárd eurós állami támogatások [77 százalékáért feleltek](#).

A **nemzetállami finanszírozás** uniós keretekben történő megvalósításának egyik elsődleges eszköze a **közös európai érdekű fontos projektek (IPCEI)**. A már említett spanyol tanulmány szerint a nemzeti IPCEI-finanszírozást és az uniós támogatásokat érdemes lenne kombinálni, hogy maximalizálják a beruházásokat és elkerüljék a nagyobb, illetve kisebb tagállamok közötti kiegyensúlyozatlan részvételt, miközben biztosítani kell a vonatkozó pénzügyi és versenyszabályok betartását és ösztönözni a kkv-k részvételét. **Fontos, hogy az unió iparpolitikai finanszírozási stratégiája elkerülje az egységes piac torzítását és a magánfinanszírozást is bevonja.** Ha az egyre lazább állami támogatási szabályokat nem ellensúlyozzák azzal, hogy az EU erősen megtámogatja a fiskálisan gyengébb tagállamokat, akkor veszélybe kerül az egységes piac integritása.

Az európai versenyképesség megmenthető

A K+F intenzívebb támogatása és az uniós belső piac megerősítése lökést adhat az európai gazdaságnak azáltal, hogy kedvezőbb feltételeket teremt a vállalatok számára. A sikeres implementáció azonban korántsem egyszerű, ugyanis a tagállami érdekek széttarthatnak, és az EU-s bürokrácia is gátló tényezőként lép fel. **Az EU elvileg egységes belső piacával ugyanis éppen az a probléma, hogy valójában nem egységes: a magországok termelőinek kedvez, amely országok bürokratikus eszközökkel akadályozzák a versenyképesebb tagállamok betörését piacaikra.** Az Unió gazdasága ugyanakkor a globális szereplők előtt nyitva áll, ami kedvez a nagy piacokról érkező, méretgazdaságosan termelni képes amerikai és kínai cégeknek. A technikai kérdések ellenére az európai versenyképesség megőrzése minden uniós ország számára kulcsfontosságú, ugyanis kontinensünk csak akkor maradhat meghatározó szereplő a globális politikában, ha megőrzi és növeli a nagy méretű és világviszonylatban a legfejlettebbek közé tartozó gazdaságát.



| A MAKRONÓM INTÉZETRŐL |

A Makronóm Intézet 2020-ban azért jött létre, hogy a patrióta és pragmatikus gazdaságpolitikai szemlélet kiterjesztésének motorja legyen, a magyar gazdaság fejlődése iránt elkötelezett kutatóknak és kutatásoknak otthont, megjelenési felületet biztosítson.

A gazdaság működéséről, pillanatnyi állapotáról minden korábbinál több és részletesebb adat áll rendelkezésünkre. Ez lehetővé teszi, hogy a múltbeli történéseket megértsük, a jelenben pontos képet alkossunk a nemzetgazdaságról és megértsük a hazai, valamint nemzetközi fejlődési irányokat. Hisszük, hogy az adatok elemzése csak akkor vezet az igazság közelébe, ha részrehajlás nélkül, de nem cél- és érzelemmentesen tekintünk az eredményekre.

A Makronóm Intézet feladatának tekinti a hazai gazdaságpolitika eredményeinek közérthető formában történő bemutatását, annak céljait az adat- és értékalapú elemzés módszereivel kívánja támogatni.